

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.84>

УДК 336.1

*В. В. Скрильов,
аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7819-4747>*

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ НА СТІЙКІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

*V. Skrylov,
Postgraduate student of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Kharkiv National University named after V. N. Karazin*

THE IMPACT OF INTERNATIONAL FINANCIAL ASSISTANCE ON THE STABILITY OF UKRAINE'S PUBLIC FINANCE

У статті досліджується вплив міжнародної фінансової допомоги на стійкість державних фінансів України. Визначено основні форми міжнародної фінансової допомоги, яка надається Україні, зокрема кредити міжнародних фінансових організацій, двосторонні позики від держав, грантове фінансування, безповоротна та технічна допомога. Проаналізовано динаміку обсягів міжнародної допомоги за 2022-2024 роки включно та оцінено її вплив на ключові макроекономічні показники, зокрема через зміну рівня державного боргу, дефіциту бюджету та фінансової

стабільності. Окрему увагу приділено структурі фінансової допомоги та її ролі у фінансуванні критично важливих державних видатків, зокрема в умовах воєнних дій та криз.

Методологія дослідження ґрунтується на аналізі офіційних статистичних даних, звітів міжнародних фінансових установ (МВФ, Світового банку) та застосуванні економетричних методів для оцінки взаємозв'язку між міжнародною підтримкою та ключовими макроекономічними показниками. Використано порівняльний аналіз ефективності різних форм міжнародної підтримки, а також їх довгостроковий вплив на макроекономічну стійкість країни. У результаті дослідження визначено, як позитивні ефекти міжнародної підтримки (стабілізація державних фінансів, зниження дефіциту бюджету), так і потенційні ризики (зростання боргового навантаження, залежність від зовнішніх кредиторів). Якщо безповоротне фінансування сприяє зменшенню навантаження на бюджет, то кредитні ресурси, хоча й забезпечують певну фінансову стабільність, водночас підвищують боргові ризики, що може загрожувати довгостроковій стійкості державних фінансів. Виявлено, що залежність від зовнішнього фінансування може обмежувати фінансову самостійність країни, зокрема через умови надання кредитів та макроекономічні вимоги кредиторів.

Отримані висновки можуть бути використані для розробки стратегії оптимізації залучення та використання міжнародної фінансової допомоги, яка збалансує короткострокові бюджетні потреби з довгостроковою фінансовою стійкістю держави.

The article examines the impact of international financial assistance on the sustainability of Ukraine's public finances. The study identifies the main forms of international financial support provided to Ukraine, including loans from international financial organizations, bilateral loans from governments, grant funding, non-repayable assistance, and technical support. The dynamics of international assistance volumes for the period 2022-2024 are analyzed, and its impact on key macroeconomic indicators is assessed, particularly through changes

in public debt levels, budget deficits, and financial stability. Special attention is paid to the structure of financial support and its role in financing critical government expenditures, especially during periods of military conflict and crises.

The research methodology is based on the analysis of official statistical data, reports from international financial institutions (IMF, World Bank), and the application of econometric methods to assess the relationship between international support and key macroeconomic indicators. A comparative analysis of the effectiveness of various forms of international support is used, as well as their long-term impact on the country's macroeconomic stability. As a result of the study, both the positive effects of international support (stabilization of public finances, reduction of the budget deficit) and potential risks (increased debt burden, dependency on external creditors) have been identified. While non-repayable funding helps reduce the budget burden, credit resources, although they ensure some financial stability, simultaneously increase debt risks, which may threaten the long-term sustainability of public finances. It was found that dependence on external financing can limit the financial autonomy of the country, particularly through the conditions attached to loans and the macroeconomic requirements of creditors.

The findings of the study can be used to develop strategies for optimizing the mobilization and use of international financial assistance, balancing short-term budgetary needs with the long-term financial sustainability of the state.

Ключові слова: міжнародна фінансова допомога, державні фінанси, фінансова стійкість, державний борг, бюджетний дефіцит.

Keywords: international financial assistance, public finances, financial stability, public debt, budget deficit.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах економічної невизначеності, спричиненої внутрішніми і зовнішніми проблемами, так і геополітичними викликами, міжнародна фінансова допомога відіграє ключову роль у забезпеченні стійкості державних фінансів

України. В умовах глобальних економічних криз, пандемії та триваючих військових дій міжнародна допомога дозволяє компенсувати бюджетний дефіцит, фінансувати важливі державні видатки та зберігати стійкість державних фінансів в умовах підвищених ризиків.

Однак, залучення зовнішніх фінансових ресурсів не позбавлене ризиків. Воно супроводжується борговою залежністю, умовами надання кредитів, які можуть обмежувати економічну самостійність, а також створювати потенційні загрози для довгострокової стійкості державних фінансів. Важливо оцінити не лише ефективність використання отриманих коштів, але й їхній вплив на фінансову стійкість держави в умовах економічної невизначеності, внутрішніх та зовнішніх викликів.

У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного аналізу впливу міжнародної фінансової допомоги на державні фінанси України, визначення як позитивних, так і негативних аспектів її залучення, а також розробки практичних рекомендацій щодо оптимізації використання зовнішніх ресурсів для забезпечення фінансової стійкості країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема міжнародної фінансової допомоги та її вплив на стійкість державних фінансів України широко досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Основний акцент робиться на боргову безпеку, макроекономічну стабільність та довгострокові фінансові ризики.

У вітчизняних дослідженнях, Кизима Т., Клімов І., Охотницький Ю. [1] наголошують на необхідності розробки стратегії мінімізації боргового навантаження, збереження довіри кредиторів та боротьби з корупцією. Онуфрійчук О. [2] аналізує фіскальну стійкість України у довгостроковій перспективі, підкреслюючи критичну роль економічного зростання та платоспроможності уряду у забезпеченні фінансової рівноваги.

У міжнародних дослідженнях розглядається підтримка України з боку ключових фінансових організацій. Iwona Lasek-Surowiec [3] аналізує роль МВФ у стабілізації макроекономічних показників, наголошуючи на важливості реформ для ефективного використання допомоги. Yuliya Markuts та Fabiana Roberto [4] досліджують стратегію бюджетної стійкості України

під час війни, підкреслюючи вирішальну роль міжнародної підтримки у збереженні фінансової стабільності. Вони зазначають, що крім фінансових вливань, важливими факторами є прозорість використання коштів, ефективність перерозподілу бюджетних витрат та реформи, спрямовані на зміцнення податкової системи.

Незважаючи на значну увагу до цієї проблематики, недостатньо дослідженими залишаються питання довгострокового впливу міжнародної фінансової допомоги на стійкість державних фінансів України, а також ефективні механізми мінімізації ризиків, пов'язаних із зовнішнім фінансуванням. Саме ці аспекти визначають наукову новизну даного дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є дослідження впливу міжнародної фінансової допомоги на стійкість державних фінансів України, зокрема її бюджетну збалансованість та боргову безпеку. Особливу увагу приділено оцінці ефективності залучення та використання зовнішніх фінансових ресурсів, їхньому впливу на фінансову стійкість держави та потенційним ризикам, що можуть виникати внаслідок залежності від міжнародної підтримки.

Для досягнення цієї мети поставленні такі завдання:

- Розглянути основні форми міжнародної фінансової допомоги та їхню роль у забезпеченні стійкості державних фінансів України.
- Дослідити взаємозв'язок між обсягами міжнародної фінансової допомоги та ключовими показниками державних фінансів, такими як бюджетний дефіцит, рівень державного боргу та видатки на критично важливі сфери.
- Виявити потенційні вигоди та ризики міжнародної фінансової підтримки, включаючи її вплив на боргову політику та економічну самостійність держави.
- Запропонувати рекомендації щодо підвищення ефективності залучення та розподілу міжнародних фінансових ресурсів з урахуванням довгострокової фінансової стійкості України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна фінансова допомога є важливим інструментом, що дозволяє державам, зокрема Україні, отримувати фінансові ресурси для підтримки економічної стійкості в умовах кризи. Її залучення сприяє покриттю дефіциту бюджету, фінансуванню критично важливих видатків та підтримці фінансової стійкості.

Допомога може надаватись у різних формах, включаючи кредити, позики, гранти, безповоротну та технічну допомоги. Основними джерелами такої допомоги для України є допомога від Європейського Союзу (ЄС), Міжнародного валютного фонду (МВФ), Світового банку, а також урядів провідних країн світу. Зовнішнє фінансування України протягом 2020-2024 років демонструє стрімке зростання, що зумовлене змінами в економічній ситуації, викликаними війною та макроекономічними проблемами. [8]

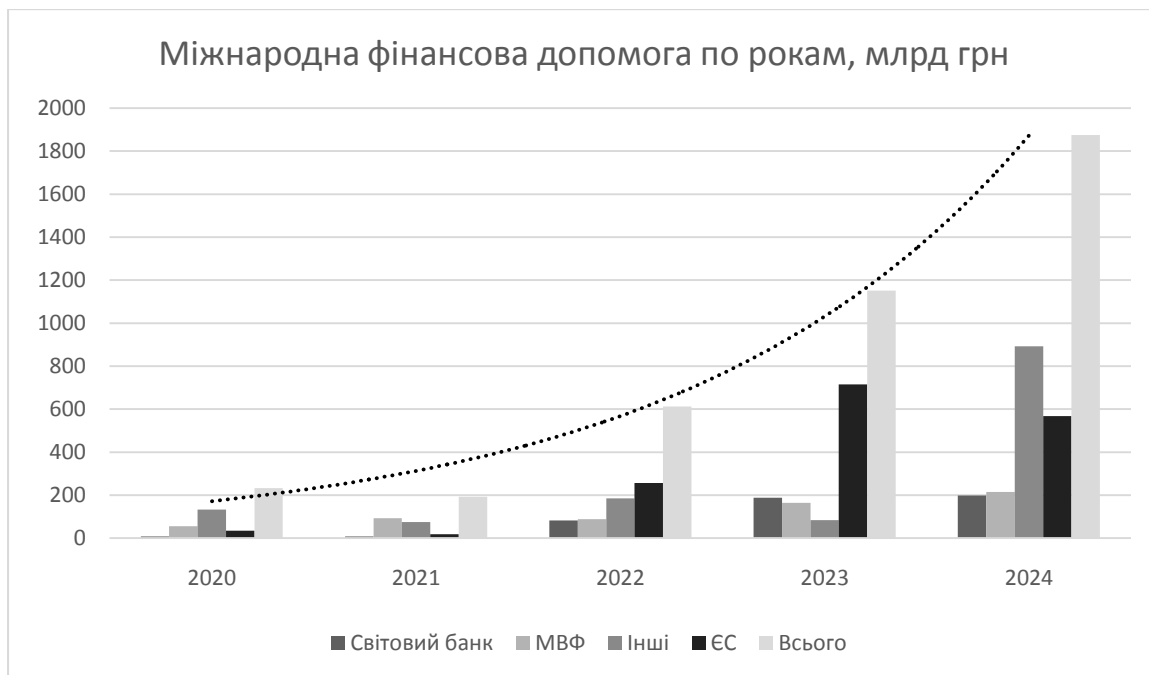

Рис. 1 Міжнародна фінансова допомога по рокам, 2020 – 2024, млрд грн

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [5; 8; 9]

У 2020 році зовнішні запозичення становили 232,4 млрд. грн, основними кредиторами були МВФ (55,2 млрд грн), ЄС (35,4 млрд грн), Світовий банк (8,2 млрд грн), а також інші фінансові інституції та інвестори, зокрема за рахунок єврооблігацій, які разом забезпечили 133,6 млрд грн.

У 2021 році обсяги запозичень дещо зменшилися до 192,8 млрд грн, оскільки знизилася потреба у кризовому фінансуванні і країна вже почала

бороти наслідки COVID 19. МВФ збільшив підтримку до 92,2 млрд грн, а ЄС та Світовий банк разом надали 25,5 млрд грн. Інші джерела становили 75,1 млрд грн.

Різке зростання фінансування відбулося у 2022 році – 612,2 млрд грн, що більш ніж утричі перевищує показник попереднього року. Це було викликано повномасштабною війною та необхідністю покриття критичних видатків держави. Найбільшим кредитором став ЄС, надавши 256,4 млрд грн, МВФ виділив 88,2 млрд грн, а Світовий банк – 82,7 млрд. грн. Інші джерела, включаючи двосторонні позики від Канади, Японії та інших держав, склали 184,9 млрд грн.

У 2023 році зовнішні запозичення досягли 1 151,6 млрд грн, що майже вдвічі перевищує показник 2022 року. Основним донором став ЄС (714,9 млрд грн), який реалізовував нові програми макрофінансової допомоги. МВФ виділив 164,0 млрд грн, а Світовий банк – 188,1 млрд. грн. Інші джерела склали 84,6 млрд грн.

У 2024 році зовнішні запозичення зросли до 1 874,4 млрд грн. Найбільшу частку фінансування знову забезпечив ЄС (567,8 млрд грн), що включає позики в рамках механізму Ukraine Facility. МВФ продовжив надавати підтримку у розмірі 215,6 млрд грн, а Світовий банк профінансував проєкти на 198,9 млрд грн. Найбільше зросла частка інших джерел – 892,1 млрд грн, що включає єврооблігації, двосторонні позики та додаткові кредитні лінії.

З 2025 року, за попередніми прогнозам, Україна буде мати менше необхідності у міжнародній фінансовій допомозі, через накопичення вже наявних ресурсів, оптимізацію видатків та податкових змін.

Таким чином, констатуємо, що зовнішні запозичення України зросли у 8 разів з 2020 по 2024 рік через воєнні та економічні виклики. Основна допомога йде від ЄС та МВФ, але допомога від інших країн та організацій, також має велике значення для різних сфер діяльності країни. В наступних

роках, очікуємо побачити тенденцію до зниження частки міжнародної допомоги у фінансуванні бюджету. [10]

Щоб зрозуміти вплив допомоги та її значення для фінансової самостійності України – перш за все слід розглянути структуру цих траншів.

Рис.2 Структура міжнародної фінансової допомоги

Джерело: сформовано на основі [5; 6; 7; 8]

Рисунок 2 показує розподіл видів фінансової допомоги за 2020-2024 роки. Основним інструментом фінансування стали кредити міжнародних фінансових організацій, на які припадає 1 220,5 млрд грн (МВФ та Світовий банк) – 32.6%. Двосторонні позики від держав, насамперед від ЄС, склали 1 592,5 млрд грн, що робить їх найбільшим джерелом залученого фінансування – 47.1%. Грантове фінансування, яке не потребує повернення, оцінюється у 411,1 млрд. грн. – 12.2%. Безповоротна та технічна допомога у формі фінансування проєктів, програм розвитку та підтримки гуманітарних ініціатив склала 274,0 млрд грн. – 8.1%

Таким чином, дані підтверджують збільшення ролі міжнародної фінансової допомоги у підтримці економічної стабільності України, при цьому суттєву частку становлять двосторонні кредити та макрофінансова допомога від ЄС, а також програми МВФ і Світового банку.

Двосторонні позики залишаються головним джерелом фінансування, але динаміка протягом років, показує зменшення їх частки та збільшення частини безповоротної допомоги та грантів. Так у 2024 році, частка такої допомоги у фінансуванні України склала більше 30% від загального фінансування і з кожним роком може збільшуватись. [6]

Для повного розуміння впливу міжнародної фінансової допомоги на стабільність державних фінансів України, слід розглянути зміну основних макроекономічних показників. До таких показників належать рівень державного дефіциту країни, державний зовнішній борг та їх частка до ВВП країни та ефективність використання міжнародної фінансової допомоги для збалансування бюджету.

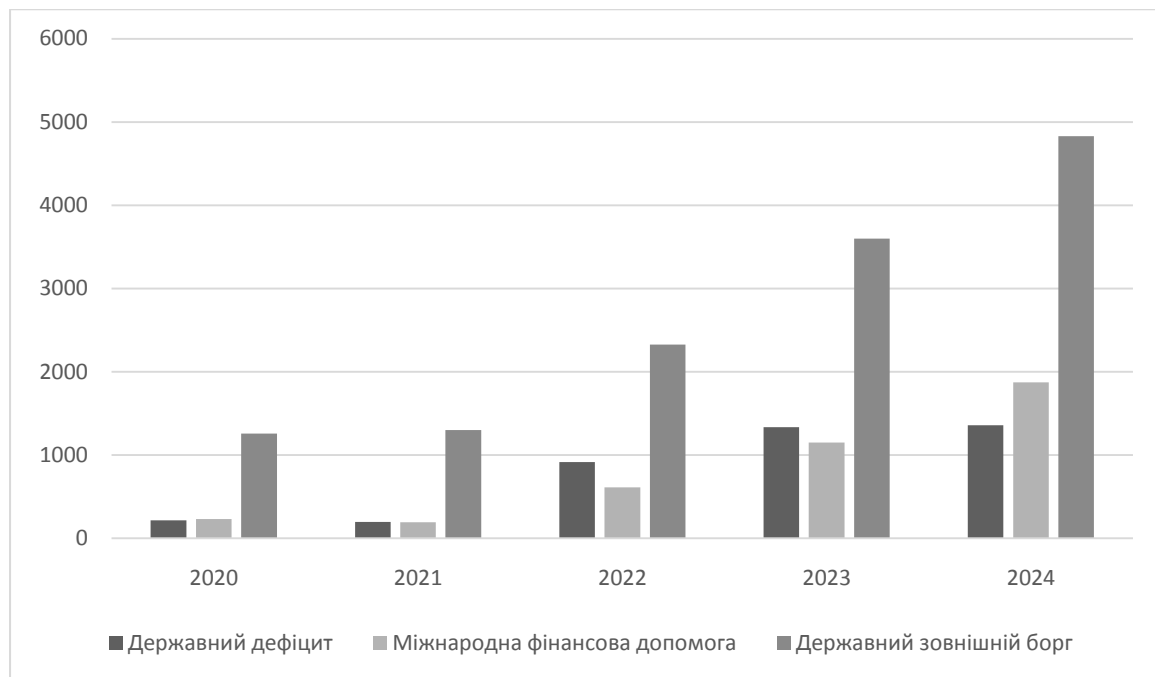

Рис 3. Зміни макроекономічних показників по рокам, 2020 – 2024, млрд грн

Джерело: побудовано авторами за даними [5; 11]

Згідно даними зображеними на рисунку 3, ми бачимо що показники державного дефіциту, міжнародної фінансової допомоги та державного зовнішнього боргу тільки зростають. Перш за все це спричинено неймовірними викликами з якими зіштовхнулась Україна і державні фінанси,

а саме повномасштабною війною, нестабільною економічною ситуацією та збільшенням критично важливих оборонних та соціальних видатків. [5]

Загалом з 2020 по 2024 рік:

- державний дефіцит збільшився у 6 разів (з 217.6 млрд грн до 1358.5 млрд грн)
- фінансова допомога зросла у 8 разів (з 232.4 млрд грн до 1874.4 млрд грн)
- державний зовнішній борг збільшився у 3.8 рази (з 1258.52 млрд грн, до 4829.29 грн).

Основною причиною різкого збільшення всіх показників стало повномасштабне вторгнення у 2022 році, яке призвело до збільшення видатків на оборону, порушення ланцюгів поставок, шкоди енергетичному сектору та інші виклики. Таким чином, станом на 2024 рік, до бюджету України надійшло 3122.7 млрд грн доходів та запозичень на суму 2538.1 млрд грн, з яких 1874.4 млрд грн зовнішні запозичення від країн партнерів та МФО. Видатки Державного бюджету України у 2024 році становили 4486.7 млрд грн, з яких основними були видатки на оборону (51.4%), громадський порядок, безпеку та судову владу (15.4%), соціальне забезпечення (10.4%), обслуговування боргу (6.9%), охорона здоров'я (4.5%).

Дефіцит державного бюджету у 2024 склав 1358.5 млрд грн, а міжнародна фінансова допомога, яка склала 1874.4 млрд грн, покрила його на 138%. Саме такий розмір запозичень та нестабільність курсу гривні призвели до різкого зростання державного зовнішнього боргу, який ще у 2020 році становив 1258.52 млрд грн, у 2022 збільшився майже в 2 рази до 2325.44 млрд грн, а у 2024 році до 4829.29 млрд грн. Кожного року на обслуговування боргу виділяють близько 7% з державного бюджету. [11]

Також особливо важливо порівняти ці показники до ВВП України, так у 2024 році дефіцит бюджету складав 18% ВВП (при нормі 3-7%) , державний зовнішній борг 65%, а державний і гарантований державою борг

майже 95% ВВП (при нормі всього державного боргу 60%), податкові надходження на рівні 30% ВВП (норма від 30%).

Окрім фінансового аспекту, міжнародна фінансова допомога також часто містить певні вимоги до фіскальної політики країни. Міжнародні фінансові організації та уряди країн-донорів можуть встановлювати умови, що стосуються підвищення бюджетної прозорості, оптимізації державних видатків або впровадження реформ у податковій системі. Попри те, що більшість таких вимог має довгострокову користь для економіки, їх реалізація може викликати короткострокові труднощі та соціальну напругу. Одним із таких рішень було підняття податку з початку 2025 року, що призвело до певної напруги в суспільстві, але позитивно відобразиться на економічній стані країни.

Таким чином, зважаючи увагу на виклики з якими зіштовхнулася Україна за останні роки, та критичними показниками в економіці, саме завдяки міжнародному фінансуванню та ефективному використанню наявних ресурсів, податковій політиці - країні вдалось стабілізувати фінансовий сектор та не допустити дефолту. Можемо констатувати, що міжнародна фінансова допомога є важливим інструментом підтримки державних фінансів, однак її ефективне використання потребує зваженого підходу. Оптимальним рішенням є балансування між зовнішнім фінансуванням та внутрішніми ресурсами, що дозволить забезпечити не лише короткострокову стабільність бюджету, а й довгострокову фінансову стійкість України.

Попри значну роль міжнародної фінансової допомоги у підтримці макроекономічної рівноваги, її використання пов'язане з низкою ризиків, які можуть негативно вплинути на стійкість державних фінансів у довгостроковій перспективі. [4] Важливо розглядати ці виклики не лише з точки зору поточного економічного стану, а й з позиції майбутньої фінансової стійкості та самостійності країни.

Зовнішнє фінансування дозволяє компенсувати бюджетний дефіцит, проте водночас воно формує залежність від міжнародних кредиторів.

Надмірне накопичення боргу може призвести до ситуації, коли значна частина бюджетних коштів буде спрямована на його обслуговування, що обмежить можливості для фінансування стратегічних економічних ініціатив. Окрім того, міжнародні фінансові установи та донори можуть висувати вимоги щодо реформ, які не завжди відповідають поточним інтересам держави. Слід зазначити, що через геополітичні інтереси, міжнародна фінансова допомога може різко зменшитись, що не дозволить державі покривати всі необхідні видатки, тому важливо накопичувати власний баланс, диверсифікувати джерела фінансування і розраховувати різні варіанти при плануванні майбутніх бюджетів.

Світові економічні процеси та рішення центральних банків провідних країн також впливають на умови міжнародного фінансування. Наприклад, підвищення ключових ставок Федеральної резервної системи США чи Європейського центрального банку збільшує вартість запозичень для країн, що розвиваються, включно з Україною.

Таким чином, для зменшення потенційних загроз, пов'язаних із залученням міжнародної фінансової допомоги, необхідно розробити комплексний підхід, що включатиме: диверсифікацію джерел фінансування, раціоналізацію боргової політики, підвищення ефективності використання ресурсів. Отже, хоч міжнародна фінансова допомога є важливим інструментом підтримки державних фінансів, її використання має супроводжуватися чіткою стратегією управління ризиками. Це дозволить забезпечити не лише короткострокову фінансову стабільність, а й довгострокову стійкість економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, міжнародна фінансова допомога відіграє вирішальну роль у забезпеченні стійкості державних фінансів України, особливо в умовах зростаючих викликів. Надходження зовнішніх коштів дало змогу не лише компенсувати дефіцит бюджету, а й підтримати критично важливі сфери економіки. Однак залежність від міжнародних фінансових ресурсів вимагає

чіткого стратегічного підходу, аби уникнути надмірного боргового навантаження та забезпечити довгострокову стійкість державних фінансів.

Подальша ефективність міжнародної підтримки значною мірою залежатиме від раціонального використання отриманих коштів. Необхідним є перехід від механізму покриття дефіциту до стратегії спрямування фінансової допомоги на структурні зміни в економіці. Зокрема, кредити та гранти мають сприяти розвитку інфраструктури, технологічного сектору та підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на аналізі альтернативних джерел фінансування державних витрат, перегляду боргової політики, оцінці довгострокових макроекономічних ефектів міжнародної допомоги та вивченні соціально-економічного впливу. Важливим напрямом є також удосконалення механізмів управління державним боргом, що сприятиме зниженню фінансових ризиків і забезпеченню стійкості державних фінансів у майбутньому. Оптимальним рішенням є балансування між зовнішнім фінансуванням та розвитком внутрішніх фінансових ресурсів, що дозволить не лише забезпечити короткострокову стійкість, а й створити фундамент для довгострокової фінансової самостійності України.

Література

1. Кизима Т., Клімов І., Охотницький Ю. (2023). Міжнародна фінансова допомога Україні в умовах війни та її вплив на боргову безпеку держави. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49419/1/Тетяна%20Кизима.pdf>
2. Онуфрійчук, О. П. (2017). Стійкість системи державних фінансів у довгостроковій перспективі. Бізнес Інформ, (2), 220-225 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.business-inform.net/pdf/2017/2_0/220_225.pdf
3. Iwona, K. (2023). Financial assistance from the International Monetary Fund to Ukraine during the armed conflict with Russia. Central and

Eastern European Online Library [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=1313200>

4. Markuts Y., Roberto F., (2024). Emergency budgeting for resilience during the war. The case of Ukraine. Public Money & Management [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09540962.2024.2407842#abstract>

5. Міністерство фінансів України (2024). Державний бюджет України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/state-budget>

6. Міністерство фінансів України (2024). Міністерство фінансів України залучило 41,7 мільярда доларів зовнішнього фінансування, з яких 30% у формі грантів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/the_ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_417_billion_in_external_financing_including_30_in_the_form_of_grants-4972

7. Міністерство фінансів України (2023). Міністерство фінансів України залучило 42,6 мільярда доларів пільгового та грантового фінансування від міжнародних партнерів у 2023 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_usd_426_billion_of_concessional_and_grant_financing_from_international_partners_in_2023-4370

8. Міністерство фінансів України (2024). Понад 30% зовнішнього фінансування з лютого 2022 року складають гранти: умови залучених 100 мільярдів доларів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/news/more_than_30_of_external_financing_since_february_2022_has_been_grants_what_are_the_terms_of_100_billion_of_attracted_funds-4891

9. Міністерство фінансів України (2024). Фінансування бюджету України: аналітичний звіт. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://mof.gov.ua/storage/files/Financing_en_v14112024%20\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Financing_en_v14112024%20(1).pdf)

10. БізнесЦензор (2024). Міжнародна фінансова допомога Україні: виклики та потреби на 2025 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://biz.censor.net/resonance/3528105/mijn6arodna-finansova-dopomoga-ukrayini>

11. Міністерство фінансів України (2024). Державний борг та гарантований державою борг. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg>

References

1. Kizyma, T., Klimov, I. and Okhotnytskyi, Y. (2023), “International financial assistance to Ukraine during the war and its impact on the country's debt security”, Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49419/1/Тетяна%20Кизима.pdf> (Accessed 05 March 2025).

2. Onufriichuk, O. P. (2017), “ The stability of the public finance system in the long-term perspective ”, Business Inform, vol. 2, pp. 220-225, Available at: https://www.business-inform.net/pdf/2017/2_0/220_225.pdf (Accessed 05 March 2025).

3. Iwona, K. (2023), “ Financial assistance from the International Monetary Fund to Ukraine during the armed conflict with Russia ”, Central and Eastern European Online Library, Available at: <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=1313200> (Accessed 05 March 2025).

4. Markuts, Y. and Roberto, F. (2024), “Emergency budgeting for resilience during the war: The case of Ukraine”, Public Money & Management, Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09540962.2024.2407842#abstract> (Accessed 05 March 2025).

5. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “State budget of Ukraine”, Available at: <https://mof.gov.ua/uk/state-budget> (Accessed 05 March 2025).

6. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “The Ministry of Finance of Ukraine attracted \$41.7 billion in external financing, including 30% in the form of grants”, Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/the_ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_417_billion_in_external_financing_including_30_in_the_form_of_grants-4972 (Accessed 05 March 2025).

7. Ministry of Finance of Ukraine (2023), “The Ministry of Finance of Ukraine attracted \$42.6 billion of concessional and grant financing from international partners in 2023”, Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_of_ukraine_attracted_usd_426_billion_of_concessional_and_grant_financing_from_international_partners_in_2023-4370 (Accessed 05 March 2025).

8. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “More than 30% of external financing since February 2022 has been grants: What are the terms of \$100 billion of attracted funds?”, Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/more_than_30_of_external_financing_since_february_2022_has_been_grants_what_are_the_terms_of_100_billion_of_attracted_funds-4891 (Accessed 05 March 2025).

9. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “Budget financing of Ukraine: Analytical report”, Available at: [https://mof.gov.ua/storage/files/Financing_en_v14112024%20\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Financing_en_v14112024%20(1).pdf) (Accessed 05 March 2025).

10. BiznesCensor (2024), “International financial assistance to Ukraine: Challenges and needs for 2025”, Available at: <https://biz.censor.net/resonance/3528105/mijnarodna-finansova-dopomoga-ukrayini> (Accessed 05 March 2025).

11. Ministry of Finance of Ukraine (2024), “Public debt and state-guaranteed debt”, Available at: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg> (Accessed 05 March 2025).

Стаття надійшла до редакції 12.03.2025 р.